

Essaystil og dødsdrift

BOKUTDRAG: *Hinsides lystprinsippet* blir ansett som Sigmund Freuds mest gåtefulle og spekulative verk. Boken foreligger nå på norsk og Salongen presenterer her et lite utdrag fra Eivind Tjønnelands etterord. Kan man si at Freuds utforskende og essayistiske skrivestil så og si beskriver bokens tema, nemlig Freuds omdiskuterte begrep om dødsdriften?

Freud innfører i herværende bok det han kaller det «spekulative modus» i psykologien. Han snakker om [Hinsides lystprinsippet](#) som et «forsøk» og forfølger en tankerekke som han ikke vet enden på. [«Im weiteren ein Versuch zur konsequenten Ausbeutung einer Idee, aus Neugierde, wohin dies Führen wird.»]

Flere kommentatorer har påpekt at dette gir et klart signal om at Freud befinner seg innenfor essaysjangeren. Fort-da-spillet til barnebarnet Ernst kan tolkes metatekstuelte som Freuds egen essayistiske forsvinningslek med problemet. Spolen blir som et fiskesnøre som gjentatte ganger kastes uti, og så beskriver Freud hva som henger igjen på kroken, hvilken spekulative fangst han har gjort (Eschkötter 2002: 675). Freud demonstrerer i sin skrivestil performativt det som er temaet for undersøkelsen, nemlig dødsdriften.

Löchel (1996: 685) snakker om et forvirrende forhold mellom iscenesettelse og og tematisering av gjentagelse. Freud oppfører seg som det eksemplet han gir på en uhyggelig situasjon i *Det uhyggelige*, «das Unheimliche»: Man går seg vill i en fremmed skog og kommer stadig, med en demonisk trekkvang, tilbake til det samme stedet.

LES OGSÅ: [Alle snakker om Freud](#)

Freud prøver ut forskjellige modeller og ender opp med å si at det ikke kan være noen synd å hinke. Teksten er preget av noe av den samme rytme, den samme stumhet og den samme gjentakelse som tilskrives dødsdriften. Tekst, Eros og dødsdrift blir her koblet sammen, noe Brooks (1977) har gått videre på for å etablere en teori om fortelling og utsettelse i det han kaller «Freud's Masterplot». Også [Derrida](#) (1980) og Foss (1982) har vært opptatt av skrivestilen som en nøkkel til hva Freud skriver om, formen avspeiler innholdet. Dette er én av mange grunner til denne tekstens innflytelse på litteraturvitenskapen.

Et poeng med dødsdriften er at den vil restituere en tidligere tilstand. På samme måte vender Freud alltid tilbake til utgangspunktet, han spaserer på en demonisk måte, han beveger seg ved å halte uten å komme seg av flekken, påpeker Derrida (1980), som nok er den som i sin Freud-lesning har lagt mest vekt på at Freud i teksten fremviser det han omtaler. Dette gjør seg også gjeldende i Freuds benektelse av (eller fortrenkning) av gjelden til filosofer som Nietzsche og Schopenhauer. Men plutselig dukker disse fortrenkte filosofene opp som gjengangere i teksten til Freud. Derrida mener at Freud leker med sitt tema i *Hinsides lystprinsippet* som barnebarnet leker med trådsnellen, snart skimter vi konturene av det, og snart er det borte.

Av Eivind Tjønneland

//

//]]]]> //]]>

Litteratur

- Brooks, Peter (1977): «Freud's Masterplot». I *Yale French Studies*, 55/ 56: 280–300
- Derrida, Jacques (1980): [*La Carte Postale*](#). Paris: Flammarion.
- Eschkötter, Daniel (2002): «Review of Strowick 1999.» I: *MLN*, vol. 117, no. 3, 675-81
- Foss, Torberg (1982): *Dødsdriften og psykoanalytisk teori*. Hovedoppgave i psykologi, UiO.
- Löchel, Elfriede (1996): «Jenseits des Lustprinzips – Lesen und Wiederlesen». *IPsyche*, vol. 50, 681–714